

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut

(Formand for Naalakkersuisut)

Kære ærede borgere ude på den vidtstrakte kyst fra vort lands østkyst oppe i Ittoqqortoormiit til Tasiilaq, fra det sydligste Narsarmijit, op til Siorapaluk i det nordvestlige Grønland.

Desuden til jer ærede medlemmer af Inatsisartut, vore samarbejdspartnere, I af folket valgte medlemmer samt Naalakkersuisut og alle jer medarbejdere, vi glæder os endnu engang til på vanlig vis at skulle samarbejde med jer alle om vort kære elskede land, og endelig landets befolkning som jo er hele udgangspunktet for vort arbejde her.

Jeg vil på vegne af Partii Naleraq gerne udtale at vi er skuffede over formanden for Naalakkersuisuts åbningstale, talen omtaler kun en smule af alt det der er sket, der er ingen synlige mål for vort land og samfundet og vores allesammens fremtid. Endvidere håber vi at herværende Inatsisartut vil benytte sig godt af dette møde og få debatteret vort lands og befolkningens vilkår så vi får håb om at der kan gøres noget ved de forhold som vi lever under i dag og meget gerne skulle forbedre i samarbejde og at vi i fællesskab vil opnå signifikante resultater.

Vi vil benytte anledningen til kort at fremlægge Partii Naleraqs målsætninger for vort politiske arbejde her:

1. Vi vil skabe et samfund her i landet med en god velfærd for alle og skabe muligheden for ligeværdighed iblandt folket, der selv udvikler deres samfund.
2. Vi vil skabe et samfund på grundlag af vor kultur og vort sprog; et samfund der har frihed og ligeværdighed, hvor det ikke er et spørgsmål om du er kvinde, mand eller hvilken religion du tilhører.
3. Kalaallit Nunaat, de levende og ikke-levende ressourcer skal være til nytte for landets befolkning og udnyttes på bedste vis samtidig med, at vi passer godt på miljøet.
4. Vi vil skabe et grønlandsk samfund, der har tilpasset sig godt til sit land og dets forudsætninger og som værdsætter verdensborgerskabet, er stolte af sig selv og veluddannede, som er i centrum når landets erhverv og økonomi er på spil og som er i stand til at konkurrere.
5. Vi vil skabe et grønlandsk samfund hvor alle lever i frihed og som på det politiske plan har en selvåren økonomi.

Nuuk 29. september 2020
UKA 2020/15.a
Jens NapätôK, Partii Naleraq

6. Landet skal styres i fuld åbenhed og folks demokratiske medbestemmelse værdsættes samtidig med, at man styrker landets styre.

7. Partii Naleraq er fortalere for, at De Forenede Nationers bestemmelser om de menneskelige rettigheder som er gældende for alle i hele verden, skal gøres gældende her i Kalaallit Nunaat og følges.

8. Vi vil skabe et grønlandsk samfund, som uanset hvor i landet man bor, har lige erhvervs- og økonomiske muligheder.

9. Det grønlandske samfund skal til enhver tid deltage i, at stå for udnyttelse og brydning af vore ressourcer.

10. Partii Naleraq vil til enhver tid arbejde for, at alle borgere i det grønlandske samfund velfærdsmæssigt og økonomisk til enhver tid har bedre og mere ligeværdige muligheder.

Som det ses arbejder vi fuldstændig seriøst som målsætning med at vort land bliver en selvstændig stat, at samfundet overfor deres land som udgangspunkt ejer dets levende og ikke-levende ressourcer og at det er det vi på alle måder vil arbejde for og henimod. Endelig vil vi understrege at det grønlandske folks identitet og kulturelle baggrund og ikke mindst vort sprog er grundlaget for den vigtigste del af det politiske arbejde vi klart arbejder for.

Derfor vil vi deltage i arbejdet med at få færdiggjort vort lands grundlov, og når vi så er færdige vil vi arbejde for at der skal foretages en afstemning i den grønlandske befolkning herom. Vi vil i Partii Naleraq arbejde hårdt for at skabe et samfund der er selvstændigt og som ikke undertrykkes af andre i vores eget land, ligesom vi vil arbejde på at skabe et samfund der står på egne ben.

I disse år, i disse dage skal vi arbejde på at forbedre folks velfærd, og vi går ikke ind for at de rige blive rigere og rigere og at lavindkomsternes vilkår forværres, det er derfor vi arbejder for at der bliver mere ligestilling for så vidt det gælder folks levevilkår.

Covid19

Vort land er rent politisk sammen med resten af verden hårdt ramt som følge af pandemien Covid19 voldsomme smitten. Vi kan allerede nu fra Partii Naleraq se at så voldsomt som denne virus spreder sig fra dens første smitten i Kina og spredningen heraf til resten af verden som vi jo følger med i via de informationer der kommer så er det ikke hvad som helst vi er på vej henimod. Det er da også

årsagen til at vi fra starten af i Partii Naleraq på det kraftigste har krævet vort lands befolkning skal beskyttes, samt at man for at beskytte landets økonomi som sådan må lukke af for trafikken udefra, at vi hele tiden har krævet at tilrejsende må stoppe op i Kangerlussuaq indtil vi er sikre på at de tilrejsende ikke er smittede og at de først derfra må få lov at rejse ud på kysten og blande sig med vort lands befolkning. Man vil på denne måde kunne kontrollere alle udefrakommende tilrejsende samtidig med at selve de begrænsninger der er sat herhjemme vil kunne tilpasses langt bedre på denne måde.

Når vi italesætter vort lands økonomi er fiskeriet hovederhvervet, derfor har vi da også fra starten af pandemien Covid19 hele tiden ønsket at vi må organisere fiskeriproduktionen og planlægge det på bedst mulige vis, fordi vi fra Partii Naleraq ønsker de mulige eftervirkninger der måtte komme i kølvandet af pandemien skal være mindst mulige for såvidt vi snakker om vort lands økonomi, samt fiskerne og virksomhederne.

Covid19 smitter ikke herhjemme derfor må man give en smule slip på de voldsomme restriktioner der er kommet i kølvandet af pandemien, det gælder det kulturelle område, musikerne og idrætsfolkene der bør kunne rejse og mødes hvilket vi må bane vejen for. Vore kulturarbejderes indtjening bør der også åbnes mere op for, for det kan da ikke passe at vi kun tillader de der arbejder politisk med vor grundlov at få frie tøjler i denne forbindelse. Politikere er ikke højt hævet over almindelige mennesker herhjemme og der bør være ligestilling og ensartede vilkår for kulturarbejdere og idrætsfolk som vi bør bakke op om og som vi må give flere muligheder for at arbejde med deres erhverv.

Der føres ikke tillidsvækkende kontrol og de regler der er for folks forsamlingsfrihed er ikke særlig passende herhjemtil og der bør udarbejdes bedre tilpassede retningslinjer.

Skal vi endelig komme med lidt eksempler på det her så er der restriktioner for hvordan og hvor man må samles i dag, man har endda helt forbudt at samle folk til fællesarrangementer men modsat er de i større byers værtshuser ikke restriktioner på værtshusene hvor folk frit kan samles og være sammen, og fordi folk ikke længere kan forsamles på de mindre steder på forsamlingshuse og lignende så samles man bare i stort tal i hjemmene.

Disse forhold må tilpasses til landets befolkning.

Økonomi

Vi vil skabe et land der er økonomisk selvbærent. Der skal skabes et økonomisk fundament som passer til et selvstændigt land. Det skal være grønlænderne selv der skaber dette.

Det er en selvfølge at vore ressourcer skal udnyttes til størst mulig gavn for vort land, det være sig fiskeriet, sten, minedrift og andre eksportområder som skal organiseres således at vort land får størst muligt udbytte heraf.

Nuuk 29. september 2020
UKA 2020/15.a
Jens NapätôK, Partii Naleraq

Vort land skal organiseres i bankmæssig henseende således at landet og dets befolkning uden at blive undrtrykt skal kunne fungere på bedst mulig vis. Dette skal udarbejdes i samarbejde med verdensorganisationerne. Vort lands økonomi og indtjeningsevne skal skabes på et sikkert grundlag.

I tillæg hertil er det vort mål at de byggematerialer man benytter sig af skal tage udgangspunkt i landets egne byggematerialer. Firmaer som Siku Block og andre der vil benytte sig af landets egne materialer skal igangsættes som iværksættere.

Andelstanken er meget nærliggende for den grønlandske kultur og skal udbredes og bruges herhjemme. Desuden skal vort land etablere sin egen selskabsstyrelse, og have sit eget selskabsregister. Der skal etableres en hjemmehørende økonomistyrelse, og der skal etableres en Arktisk Finansbank herhjemme.

Der skal etableres en søfartsstyrelse herhjemme, og et hjemmehørende skibsregister. Der skal holdes kontrol med at de internationalt gældende søfartsregler overholdes herhjemme indenfor søfarten.

Det er igennem koncernerne at man sikrer bekæmpelsen af pengestrømmenes flugt fra landet og man bør etablere ordninger der arbejder for at sikre bekæmpelsen af pengestrømmenes flugt fra landet, for at sikre at omsætningen herhjemme bliver størst mulig. Der skabes en økonomisk omsætning på over 20 milliarder kr. hvert år herhjemme. Vi vil fra Naleraq i den forbindelse bemærke, at man alene fra fiskeriet herhjemme allerede i dag skaber en økonomisk selvårenhed, som dog ikke fungerer fordi vi stadig økonomisk baseret fungerer som en koloni.

Udvikling af erhvervslivet

Ved at satse på et bredere erhvervmæssigt fundament vi kan leve af og udnytte disse muligheder meget bedre vil vi kunne mindske den kæmpe økonomiske afhængighed vi i dag har af fiskeriet som sådan. Derfor vil vi fra Naleraq arbejde på at vort lands erhverv bliver behørigt registreret i relation til deres indtjeningsevne og gavn for landets økonomi.

Koncernerne herhjemme der med brug af vort lands egne ressourcer skaber masser af omsætning skal ikke længere fungere som pengemaskiner der sender vore penge ud af landet, dette sker ved at der udarbejdes nye lovgivningsbaserede regelsæt.

De koncerner som ejes af det grønlandske samfund må som en selvfølge også være hjemmehørende herhjemme ligesom de skal have flest mulige hjemmehørende ansatte hvilket vi fra Naleraq vil garantere for. Det samme er gældende for koncernes bestyrelser hvor man må sikre at der sidder grønlændere i bestyrelserne.

De forskellige koncerner som ejes af det offentlige herhjemme skal være bedre til at samarbejde indbyrdes hvilket der må banes vej for.

Det skal være mere attraktivt at eje privatejede firmaer herhjemme, det kan ikke passe at det kun er udefrakommende der ejer de private virksomheder, grønlandere bør også kunne være iværksættere.

Der etableres skattemæssige fordele, såvel som på det handelsmæssige og arbejdsmarkedsmæssige plan der gør det mere attraktivt at etablere og drive private virksomheder.

Ved opstart af nye virksomheder må man revurdere det offentliges støttesystemer i en reformvenlig udgave, det må kun være de hjemmehørende der får glæde heraf, de penge som vi skaber herhjemme skal ikke bruges til at akkumulere fremmedes kæmpe virksomheder til stadig vækst.

Handel – varepriser

Udover alle de forskellige afgifter der allerede eksisterer herhjemme og ikke mindst med tanke på Pilersuisoqs alt for dyre varepriser som endda stadig stiger så kan vi ikke bare fra politisk hold se stiltiende til at man bare henter pengene fra borgernes lommer, det er ikke bare tankevækkende men vi bør virkelig få gjort noget ved dette fænomen. Forbrugerne bør beskyttes bedre idet det ikke er nok at de har rettigheder, de bør også høres langt bedre end i dag, de forbrugerråd der kørte for år tilbage er der nu for alvor ganske alvorligt brug for, fordi det er dem der ude på forskellige bosteder sammen med forbrugerne kan skabe de forbedringer der er brug for og som ikke bare skal være kontrolinstans men også kunne komme med alternativer og gode forslag.

I takt med Royal Arctic Lines åbning af en forbedret handel som vil komme forbrugerne til gode så er tiden inde til at få fjernet de forhindringer som der kan gøres noget ved på kort og på lang sigt.

Udviklingen af butiksområdet i bygderne og tilpasningen til en mere moderne driftsform må man fra centralt hold absolut bakke bedre op om. Det er påtrængende at man må få færdiggjort de anlæg af nye butikker i Upernavik distrikt i Naakaat og Nutaarmiut, og ligeledes i Qaanaaq distrikt i Qeqertat hvor indbyggerne har brug for bedre og mere tilsvarende butikker.

Priserne på de fiskeprodukter der indgår i eksportsammenhæng og som gerne skulle have en langt større værdi for det grønlandske samfund – det må man sætte fuld kraft på. De fisk der sendes ud af landet uden nogen større værditilvækst for landet, her må man fjerne de forhindringer der forefindes og i langt større grad lede efter bedre muligheder der kan bane vejen for at værdiføre vore fiskeriprodukter. Derfor må en af mulighederne være at man hurtigst muligt får styr på dette fænomen hvilket vi utrætteligt har fremført tidligere og endnu engang vil fremføre her, og det er at vi rent kontant og hurtigst muligt kan nedsætte selskabsskatten til 15 %, det vil fremme at selskaberne bliver i landet og at vore fiskeriprodukter ikke først værdifastsættes i udlandet men at de ved udførsel herfra landet kan værdifastsættes til gavn for vort lands egen økonomi og det skal ikke være tomme ord men der bør handles snarest muligt.

Arbejdsmarkedet

Med hensyn til arbejdsmarkedet så er ansvaret og forpligtelserne i dag danskernes og vi må arbejde på at dette område hjemtages.

Når det gælder grønlandske virksomheder på arbejdsmarkedet så skal alle have den hjemmehørende arbejdskraft som højeste prioritet, og det bør først være når det er helt umuligt at skaffe hjemmehørende arbejdskraft at man henter udefrakommende medarbejdere.

Det er ikke noget ukendt fænomen at der er mangel på arbejdskraft herhjemme, ikke mindst på vore fiskefabrikker, det vil derfor være nødvendigt at man her henter udefrakommende arbejdskraft som en alternativ mulighed, hvilket også forsåvidt kan være gældende indenfor bygge- og anlægsområdet.

Det er nødvendigt at den eksisterende arbejdskraft når den stilles overfor nye krav må kunne tage de nødvendige kurser, og det må være det offentlige der står for dette.

Man må sørge for et godt tilsyn med de arbejdsmiljømæssige forhold, ligesom man må sikre at medarbejdernes miljø på arbejdspladsen skal være veltilrettelagt og fungere godt.

Alle virksomheder må have en personalepolitik, ikke mindst i relation til de ældre medarbejdere på virksomhederne hvor der bør være en seniorpolitik.

Vi hører i disse dage at Munck-gruppen der bygger atlantlufthavnen i Nuuk slet ikke har nogen respekt overfor vort land og dets befolkning, mon det kan være at vort Naalakkersuisut følger med her, endda skulle det gå så vidt at de grønlandere der er ansat kun får en ganske urimelig lille løn, det forlyder endda at grønlanderne end ikke må snakke sammen på deres eget sprog. Desuden er de grønlandere der har søgt om arbejde ikke blevet antaget, til gengæld ankommer der hele tiden danske medarbejdere der skal op og arbejde. Vi beder Naalakkersuisut om at få gjort op med de problemer som vi ikke kan acceptere. Vi vil endvidere benytte anledningen til at opfordre Naalakkersuisut til at få gjort noget ved pædagogernes lønforhold der er så agterudsejlet og at man må gøre en indsats der kan gøre en forskel i forhold til den nuværende situation.

Det er jo sådan at situationen på daginstitutionerne mangler medarbejdere som følge af de lave lønninger som pædagogerne oppebærer.

Når fremmede kommer op for at arbejde herhjemme i vort land så er deres tanker ikke målrettet landet og befolkningen men tværtimod nærmest udelukkende kommet op for at tjene penge og de mennesker har vi faktisk ikke brug for heroppe.

Derfor må man hurtigst arbejde henimod at de de udefrakommende tilkaldte der skal herop og arbejde i fremtiden skal vide mere om landet og dets befolkning og de vilkår vi lever under, samt at de skal have kendskab til kulturen hvilket man altsammen hurtigst muligt må få banet vejen for, ligesåvel som det at kunne bruge vort sprog må være et krav og at de må sætte sig på skolebænken så de kan lære det.

Fiskeriet

Fiskeriet og fiskeriproduktionen er vort lands vigtigste erhverv. Fiskene er vort lands ejendom, derfor skal enhver brug af vore fisk og skaldyr alle omfattes af lovgivning og aftaler og styres derfra. I forbindelse med fornyelse af fiskeriloven må fiskerikvoterne herhjemme også revideres påny, det må være således at de der tjener penge på fiskeriet herhjemme såvidt det er muligt for de allerflestes vedkommende skal være hjemmehørende. Landets befolkning skal eje 100 % af landets fiskerikvoter. Vi nå få fornyet vore fiskerimetoder, de fisk vi fanger, og det hele skal organiseres på ny ud fra de givne forhold som vort hav kan give os.

I det kystnære fiskeri og i det udenskærs fiskeri skal fangstmængderne fordeles i en 50/50 ordning og såvidt det er muligt skal langt flere mennesker have glæde af fiskeriet som erhverv, altså som det man lever af. Det skal tilsikres at fiskeriet kan betale sig.

I det kystnære fiskeri skal der arbejdes for at de større fiskere får mulighed for at kunne fiske udenfor det kystnære område og indgå i udenskærsfiskeriet.

Det skal sættes som et politisk mål at besætningen på fiskeskibene som minimum skal være 100 % hjemmehørende ligesom vi må sætte som et politisk mål uden at se det som noget overraskende mål, at officererne på trawlerne skal være minimum 90 % hjemmehørende.

Man må få vurderet de aftaler der indgås med andre lande omkring fiskerikvoter, for eksempel har vort land i det fælles fiskeriområde sammen med Island kun ganske få torsk at fange selvom man sagtens kunne have afsat langt flere torsk i kvoten. Det samme er gældende for fiskerikvoterne for vort land og Norge, ligesom også fiskerikvoterne for vort land og Canada.

Partii Naleraq arbejder uafbrudt for at de kvoter som vi har fastsat herhjemme altid skal opfiskes, for man kan nu engang ikke acceptere at fiskerikvoten ikke opfiskes fuldt ud, fordi man dermed ender med at fiskerne slet ikke fik tjent de penge som ellers tiltænkt.

Med det formål at udnytte det grønlandske havområde fuldt ud og mere stabilt og måske i større grad udnytte andre arter så man lave fiskeriforsøg. Vores kæmpe havområde ud for den vestgrønlandske og østgrønlandske kyst har ikke i tilstrækkelig grad været undersøgt og dermed kan man heller ikke fiske optimalt, derfor er det naturligt at hvis vi vil udvide fiskeområderne så må vi også udvide fiskeriundersøgelserne.

Fiskerikontrollen i vore farvande og ved vort lands grænseområder skal gennemføres mere seriøst og med større omhu.

Så længe at fisk og skaldyr i det arktiske område oppebærer gode priser så man må sørge for at eksporten fungerer, vort lands levende ressourcer skal fortsat betragtes som værende fra verdens reneste havområder og det der derudfra at vi skal gennemføre en markedsføring overfor vore internationale medborgere derude i den store verden.

Fiskefartøjerne indenfor det kystnære fiskeri trænger voldsomt til at fornyes og skiftes ud og der skal skabes nye finansieringsmuligheder, og der må etableres en "ny fiskerifond" (ESU). Her skal der samarbejdes med bankerne og fondene herhjemme.

Fangst

Vort lands levende ressourcer ejes af det grønlandske samfund, og udnyttelsen heraf skal komme alle samfundsborgere til gode på ligeværdig vis. Lovgivningen omkring fangst skal fornyes således at hele samfundet set under et udformer loven til gavn for alle. Fangstkvoterne skal fornyes og revideres, med udgangspunkt i borgernes behov, ingen interesseorganisationer skal forfordeles i denne sammenhæng. I forbindelse med fastsættelsen af fangstkvoter skal vort renommé i udlandet ikke være bestemmende, vi må fastsætte kvoterne ud fra de forhold som befolkningen lever under og efter de fangstmetoder som vi grønlandere har kendskab til som udgangspunkt. Fangernes kendskab til deres fangst dyr kan ingen hamle op med.

Med hensyn til fastsættelsen af kvoter herhjemme samt fastsættelsen af særkvoter for fangst i Avangersuaq samt den østlige del af vort land så vil Partii Naleraq arbejde henimod en fornyelse af disse forhold. I Avangersuaq fanger man narhvaler på traditionel vis med kajak, og det er Partii Naleraqs mål at fangstkvoterne for fangerne ophæves. Herhjemme er nogle af fangstdyrene for mange og det gælder isbjørnen og visse fuglearter for eksempel edderfuglen, kvoten til disse dyr bør sættes op og fangstperioden må forlænges.

Kvoter

Den udbredte begrænsning af lokale fangst dyr må vi have fornyet og tilpasset igen, idet der er nogle af disse områder vi snakker om der er så udbredte og arealmæssigt kæmpestore at man allerede der i masser af år har erfaring med ordninger der er helt kvotefri og uden begrænsninger og såfremt vi vælger at følge disse ordninger så vil det på ingen måde betyde at man udrydder fangstdyrene eller at der bliver meget få af dem, det ved enhver der kender til vort land, ingen grønlander har nogensinde udryddet sine egne fangst dyr og det har heller aldrig nogensinde været formålet at udrydde fangstarter. Derfor mener vi fra Partii Naleraq at man på vort lands østlige kyst og i den nordligste del af landet må fornu vort syn på befolkningens nrug af fangst dyr og være mere åbne for at lave nye ordninger. Det er i de omtalte områder, at vi opererer med disse kæmpe fangstområder med masser af fangst dyr som vi må organisere så borgerne får mere udbytte deraf.

Udvikling af fiskeriet

Partii Naleraq arbejder for at fiskeriet samt andre erhvervsområder kan fremmes og udvikles i den østlige del af landet. Det er Partii Naleraqs mål at fiskefartøjer, joller, indhandlingssteder, produktionsanlæg udvikles og ikke mindst at de unge oplæres indenfor fiskeriet.

De muligheder som der er i vort lands østlige del indenfor fiskeri og fangst skal registreres klart og tydeligt, hvilket er nødvendigt for at man hele året rundt kan producere disse levende ressourcer.

I den nordøstlige del af landet er der også masser af levende ressourcer som kan udnyttes af den lokale befolkning, og man må her uddanne den østlige del af befolkningen til at kunne blive udenskærsfiskere, og oplære befolkningen i at være medejere af de udenskærs trawlere der kan etableres, og som der jo tidligere har været.

Råstofudnyttelse

I Partii Naleraq står vi ved vore holdninger til minedrift og råstofudnyttelse, idet vi mener at selv om vi ikke umiddelbart udnytter og fjerner de forskellige råstoffer fra undergrunden så vil det komme vore efterkommere til gode i fremtiden, og det er derfor at vi er særdeles betænkelige ved at vi lige nu og kun for en hurtig gevinsts skyld og uden at det kommer landets befolkning særlig meget til gode, kun bliver et mekka for udefrakommende selskaber der udelukkende med fortjenesten som formål skal have tildelt disse licenser. Den rene ubesmittede natur og miljø er vort lands varemærke og kendetegn i dag og såfremt man ødelægger dette brand ved at forurene landet, så vil det kunne skade det arktiske område af et enormt omfang. Det vil blive utrolig dyrt for vore efterkommere og det må vi gøre os aldeles klart, hvilket også er årsagen til at vi fra Partii Naleraq mener at udnyttelsen af vore ikke-levende ressourcer skal ske med stor omtanke og med størst muligt økonomisk udbytte til den hjemmehørende befolkning.

Omkring udvindingen af uranholdige sjældne stoffer ved kvanefjeldet i Narsaq må man i samarbejde med borgerne tage en beslutning herom, idet vi ikke kan acceptere at Naalakkersuisut med monopolet i hånden skal tage sådanne beslutninger hen over hovedet på befolkningen.

Small-scale mining samt udnyttelse af smykkesten

Udover at landets befolkning bør bruges bedre indenfor råstofudnyttelsen så bør man holde op med at lave forhindringer for at den hjemmehørende befolkning får mulighed for at deltage råstofudnyttelsen. Der skal uden forhindringer kunne tildes udnyttelsestilladelse hvilket man må arbejde på fra politisk side, ligesom man kan arrangere at det bliver lettere at handle med disse ting og leve af det.

Der skal mere end ord til for at få skabt de muligheder der skal udvikle området. Vi har rigeligt at smykkesten herhjemme, som den hjemmehørende befolkning sagtens kan få udbytte af men der er i dag alt for mange forhindringer for at det kan lade sig gøre i dag.

En større gevinst for den hjemmehørende befolkning kan også ske ved at man lærer af andre landes metoder i den henseende og handle derefter, for eksempel er der i Tanzania en smykkesten der kun findes i Tanzania, og her har man besluttet at det kun er den hjemmehørende befolkning der må udnytte denne sten, det er kun den hjemmehørende del af befolkningen der må sælge stenen i eksportøjemed hvilket sker for at sikre at de hjemmehørende tjener godt på denne sten. Hvorfor kan vi ikke gøre det samme herhjemme hvor vi har masser af smykkesten og organisere udnyttelsen de forskellige lokale steder som smykkestensproduktion. Vores politik i Partii Naleraq er krystalklar og vi vil endnu engang sige det her. Vi bør kunne leve af det her økonomisk med udgangspunkt i den landets befolkning, lad få organiseret det her så smykkestensproduktionen kun kan ske med og igennem landets befolkning. Nu må det være nok med at vi forhindrer folk i at tjene penge og hele vores organisering og drift heraf skal ændres. Hvordan kan det være at vi bare forærer det hele væk til de store selskaber og fremmede, hvorfor arbejder vi kun med at gøre de rige endnu rigere, vi må til at lade landets befolkning deltage i meget større udstrækning end i dag.

Selskaberne

Formanden for Naalakkersuisut sagde i sin åbningstale at vi ikke skal blande os politisk i de store selskaber. Men nej, det er netop vores arbejde som politikere at sætte grænser for de store selskaber, og det vil de store selskaber naturligt føje sig efter, ikke mindst med tanke på vore egne selskaber.

De store selskaber herhjemme skal tilrettelægges så de yder størst muligt gavn til samfundet og landet. Vi bør alle have i udsigt at alle vort lands selskaber i deres drift skal tage hensyn til landet og dets befolkning.

Ethvert af vore selskaber der lever af vort lands ressourcer må også ofre noget til samfundet, selskaberne skal ikke kun have til hensigt at føre pengestrømmen ud af landet.

De krav der stilles til selskaberne herhjemme og de krav der stilles fra politisk hold skal bearbejdes, for at sikre at der sker en retfærdig behandling af vort land og dets befolkning.

Anlæg af atlantlufthavnene

De begrundelser man hidtil har anført for at kunne bygge lufthavnene kan kun i begrænset omfang benyttes og er ikke mere realistisk. Man er stort set gået væk fra det beslutningsgrundlag som startede med, hvilket er til trods for at nogle af argumenterne er påstået at være af teknisk art og ingen vil rigtig snakke om det og derfor mener vi at det er særdeles vigtigt at man seriøst får snakket om tingene ud fra en status og får drøftet hvad man helt reelt bør gøre for at løse problemet.

Lad os få organiseret at landets befolkning kan komme billigere ud og rejse, det har vi fra Partii Naleraq blandt andet allerede tidligere peget på og det vil vi igen anbefale, og vi vil kunne binde landet sammen ud fra en infrastruktur hvor vi satser på små landingsbaner og landingsbaner der

forlænges til 1199 meter, endvidere kan man ved at flytte landingsbanerne tæt på byerne, ligesom flyvningen i mørketiden jo forværres betydeligt hvorfor at helikopterlandingspladserne skal forbedres og at man derudover også skal have indført helikoptere der er mere passende herhjem til og udvikles derfra.

Vi bor i et land der er spredt udover kæmpe arealer hvor der er mange yderdistrikter, derfor må vi organisere trafikken således at landets befolkning kan rejse billigere og lettere end i dag. Man må nødvendigvis spørge om de lufthavne der bygges – til hvis gavn de egentlig bygges? Landets egen befolkning eller turisterne? Hvem er de vigtigste her? Turisterne eller landets befolkning?

Vi er ikke i tvivl om at landets befolkning har højeste prioritet, lad os håbe at vi bliver hørt, man kan ikke bare lade som man ikke hører os fordi vi tager realistiske ting op.

Den verdensomspændende Covid19 situation og den voldsomme udbredelse har indvirket voldsomt på den verdensomspændende trafikale situation, turismen har ændret sig voldsomt, dette har endda medført at man på verdensplan i masser af lande må se til at mange rejseselskaber og mange hoteller er gået i betalingsstandsning og holdt op, endda er der mange lande der har fået økonomiske tømmermænd og har det svært. Det er derfor også med disse ting i mente at vi mener at byggeriet af de nye atlantlufthavne der netop er gået i gang må revurderes på ny, vi kan ikke bare lade som om der intet er sket, sker det ikke vil de forudsigelser vi har givet udtryk for fra Naleraq som sagt betyde at man har fejlet omkring størrelsen af de nye anlæg og at det ikke længere er nødvendigt at skulle bruge så mange penge på anlæg af nye lufthavne, fordi det i sidste ende vil betyde at vort lands økonomi vil blive forværret betydeligt.

Før ulykken sker må vil tilpasse os den nye situation det er endnu ikke for sent, hvis ellers et flertal i Inatsisartut vil være med hertil. Ja, måske er det for sent helt at redde os ud af denne situation, men så lad os redde det som reddes kan, der er ikke andet at gøre. Uanset hvad der sker så må vort land gå videre.

Vi vil fra Partii Naleraq klart udtykke at vi har kræfter til at deltage i en udredning af denne situation, også hvis det skal blive endnu værre end vi forestiller os, desuden har vi tidligere været på banen med forslag til tiltag som vort land kan bære og håndtere på en retfærdig måde og fordi vi bør skabe en mere retfærdig måde at håndtere problemet på.

Uddannelse

Vi sætter uddannelse meget højt og vil altid være med til at udvikle området, men vi kan ikke blive ved og ved med at bruge som undskyldning at vi ikke har nok uddannede, indtil i dag er mange af veluddannede ansatte allerede ved ankomsten udsat for at må oplæres af hjemmehørende og får også mange kurser hele tiden, men er det så ikke det samme hvis vi øger dygtiggørelsen af den hjemmehørende del af befolkningen. Det kan da heller ikke blive helt almindeligt at vi ikke benytter

os tilstrækkeligt af vore egne veluddannede folk, det er blevet for meget. Nu er det ikke for at være efter danskerne, men virkelighedens verden kan også gøre meget ondt og vi vil fra Partii Naleraq bemærke, at lederuddannelserne for vore egne og udviklingen heraf er alt for ubetydelig og bør være meget større end i dag. De der intet ved om forholdene i vort land som er danskere og færingere dem gør man til ledere herhjemme og derudover må man så også i alt for stor udstrækning ekstraudanne dem til at forstå landet her, det er blevet for meget.

Vi vil fra Partii Naleraq endvidere opfordre til at man må satse meget mere på at kunne tage en uddannelse hjemmefra og gøre det lettere for befolkningen at gennemføre.

Ja, det er vigtigt at være veluddannet men det er faktisk vigtigere at have lært noget konkret og at vide noget om landet og samfundet.

Der er mange veluddannede grønlandere der bliver ældre og går på pension uden at være blevet brugt ordentligt, de har altid haft tilkaldte som deres overordnede og det er til trods for at de tilkaldte faktisk oplæres af de lokale.

Det at man altid skal benytte sig af veluddannet grønlandske hjemmehørende arbejdskraft skal ikke gøres til noget helt specielt men blot stadfæstes lovmæssigt, vi har nemlig brug for grønlandere der loyalt arbejder for deres land og dets befolkning.

Folkeskolen

Det er i stigende grad kommunerne der har ansvaret for driften af folkeskolen i det daglige, det kan man kun bakke op om ligesom at bevillingerne til folkeskoleområdet skal være gode.

I bygderne og de mindre byer er der mange skoler der står for at skulle renoveres, derfor er det vigtigt at man fra centralt hold er mere med, kommunerne kan ikke alene bære denne byrde.

De faldefærdige skoler må hurtigst muligt og i prioriteret rækkefølge sættes i stand i samarbejde med kommunerne og det at blive ved at udvikle området har i Partii Naleraqs optik meget stor vigtighed. Vi kan ikke fra Partii Naleraq acceptere Naalakkersuisuts forslag, om at de skoler der har opnået ringere resultater skal have færre bevillinger og at man foreslår at man må trække dem i deres bevillinger for at straffe dem.

De skoler der allerede står og er svagt funderede vil blot blive endnu svagere for det er jo det stik modsatte de trænger til, nemlig at vi skal styrke dem, det kan ikke altid kun være økonomien der er afgørende, det centrale må snarere være, at føre dem ind i en bedre fremtid med forbedrede forhold og derfra udvikle dem. Den måde man forsøger at nedsætte det kommunale tilskud kan vi ikke fra Partii Naleraq acceptere, omvendt mener vi at kommunerne snarere må sættes på plads til at kunne styrke og forbedre deres service overfor befolkningen.

Boligområdet

Der skal en øjeblikkelig og værdifuld etablering til der sætter en garanti for, at der tilføres økonomiske midler på en omsorgsfuld måde og at man går bort fra den gamle tankegang og får reformeret boligområdet, for vi kommer ikke udenom at det er vigtigt, videreudvikling og velfærd må sikres her.

Nu er der gået mange år hvor de enkelte borgere selv kun har haft ganske begrænsede muligheder for at kunne komme til at eje deres egen bolig, borgerne mangler finansieringsmuligheder samtidig med at bankerne er tilbageholdne og lukker af hvorefter borgernes chance for at komme til at eje deres egen bolig er lukket af.

Det fremgår af økonomisk redegørelse¹ der udkom i foråret at Selvstyrets seriøse undersøgelse af de mange lejeboliger fra 2019 er tilendebragt.

En grundig vurdering heraf viser at der er et efterslæb på renovering af det offentlige bygningsmasse til udlejning på landsplan på mindst 2,6 milliarder kr.

Såfremt der ikke sker noget formålstjenstligt og ingen gør noget så der i løbet af ganske få år opstå et efterslæb på kr. 5 - 7,5 mia. Da der i dag intet gøres ved dette efterslæb på renoveringssiden af bolig lejmassen så vil de kommende år uden handling betyde at efterslæbet vil udgøre en daglig stigning på 0,5 – 1,0 mio kr.

Med alle disse ting i tankerne ser de kommende års boligsituation ikke alt for godt ud, og det er derfor vi hurtigst muligt få sat i gang en boligreform.

Vi skal i forbindelse med boligreformen også tage hensyn til følgende:

- De offentlige boliger der ikke kan betale sig at renovere, skal alle rives helt ned og derfor skal der afsættes penge hertil i de kommende år.
- De offentlige boliger der endnu vil kunne bruges i mange år fremover, kan man arbejde henimod bliver til ejerboliger ligesom, at der må arbejdes på, at de kommende ejere må lattes i forhold til at kunne finansieringen af renovering af deres boliger, for eksempel overfor de der gerne vil eje deres bolig, ligesom man i dag gør det overfor de andelsforeninger, der vil bygge hvor man yder støtte i form af afdragsfrie lån.
- Man kan overdrage de gamle BSU-huse - kaldet kapitel II-ordningen - som har været beboet i 20 år, til beboerne selv, så de kommer til at eje deres BSU-huse ligesom at overtagelsen af disse huse fra den nærmeste familie kan organiseres på en god måde, således at der ikke bare overdrages gammel gæld til efterkommerne.

¹ Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu nassuiaat, 2020. qup.73

- De bygder og byer som bankerne i dag ikke vil foretage finansieringer i, skal der på det boligmæssige område skabes mulighed for, at man kan foretage særlige finansieringsordninger for de borgere der bor derude.
- Man kan etablere særlige ordninger således, at de ældre der er sunde og raske kan købe passende andelsboliger.
- For at få besat ubesatte stillinger kan man overfor vore hjemmehørende indføre en ordning med at tilbyde boliger. Det samme kan gøres gældende overfor de grønlandere der er under uddannelse i Danmark og som vil tilbage hertil efter endt uddannelse og som skal have bolig når de søger arbejde.
- Huslejeniveauet er for højt i det offentlige lejeboliger, derfor må man få luget ud i de omkostningstunge områder, som eksempel administrationsgebyrer og lignende som må fjernes. Man må endvidere få vurderet om driften af A/S INI ikke bare er fordyrende overfor brugerne og samfundet, hvilket vi må få vurderet. Boligselskaber generelt og andelsboliger som sådan, oppebærer jo ikke særlig høje administrationsomkostninger.
- Bygge- og anlægsudgifterne herhjemme bør styres bedre, idet anlægsomkostningerne i dag generelt er alt for dyre, ligesom det er blevet for meget, at man absolut skal besætte arbejdskraften med udefrakommende arbejdere. Når byggeriet er for dyrt, så stiger den afledte husleje så voldsomt, at selv mellemindkomstgrupperne ikke har råd til at bebo boligerne. Hvor mange penge strømmer egentlig talt ud af landet i forbindelse med Bygge- og anlægsmidlernes anvendelse herhjemme? Disse forhold må man også holde øje med.

Sundhedsområdet

Medarbejderne indenfor sundhedsvæsenet arbejder på fuldt tryk og gør alt hvad de kan for at yde befolkningen den service der er mulig ud fra de givne rammerbetingelser der er til rådighed.

Vi vil her gentage de ting som vi plejer at sige om sundhedsvæsenet. Arbejdsopgaverne er omfattende og de bør have gode forhold og rammer til deres arbejde, sundhedsvæsenet har vanskelige vilkår og det står så skidt til at der skal handles øjeblikkeligt.

Borgerne som er landets befolkning bør få en bedre service. Forholdene indenfor sundhedsvæsenet skal forbedres og med hensyn til økonomiske midler der tilføres så må der ske klare forbedringer.

Af de midler der tilføres sundhedsvæsenet bliver 1/10 heraf brugt til transportudgifter. Derfor må vi se at få smidiggjort og forenklet trafikområdet i en reformstruktur, idet det bør være lettere at gå til læge, fordi det i dag er således at borgernes lægekonsultation er alt for udfordrende og det trænger til at blive voldsomt forbedret.

Mange steder oplever man at den service som sundhedsvæsenet yder til stadighed nedsættes. Vi må få sat en stopper for det og få det forbedret – landets befolkning kan ikke kun gøres sundere ved behandling og sundhedsvæsenet må derfor samarbejde med andre instanser om at gøre os endnu sundere end vi faktisk ellers er ved at blive.

Ittoqqortoormiit der er beliggende ganske isoleret fra omverdenen skal ikke længere have en læge og det kan ingen acceptere. Dette er dog blot et eksempel blandt mange andre på hvor meget værre sundhedsvæsenet er begyndt at fungere. Mange steder er forholdene slet ikke forbedret, byggerierne står stille og udviklingen er gået i stå, og vi har også bygder i vort samfund som endnu ikke har fået servicehuse som er ellers ganske nødvendige, for eksempel i Kangersuatsiaq og Søndre Upernavik.

Udenrigspolitikken

Udenrigspolitikken er et af de områder hvor vi skal have mere at have sagt og hvor vi selv får større udbytte deraf ud fra os selv og vi skal have myndigheden og deltage i langt højere grad end tilfældet er i dag. Samarbejdet med Danmark skal altid fortsætte, men vi kan ikke fortsat føre udenrigspolitikken ud fra Danmarks interesser men må selv til at varetage vore egen interesser. Det er ikke kun igennem Danmark at vi kan fungere og vi vil gerne være en del af verdenssamfundet, fordi det er igennem medlemskabet af verdenssamfundet at vi selv skal forme vores egen underligspolitik og italesætte de ting vi finder vigtigt og deltage i det der sker i verden, tiden er inde til det.

Vore uddannelser skal til stadighed højnes i samarbejde med andre lande og Amerika og vore unge skal have flere muligheder og vi må til stadighed sætte vore visioner derefter.

Vi skal føre vor egen udenrigspolitik uden først at spørge Danmark.

De ældre

Heldigvis har der i senere år udspillet sig en del større debatter omkring alderspension i Inatsisartut samtidig med, at man har indført mindre tilpasninger. På Inatsisartuts efterårssamling I år 2015 arbejdede man med Inatsisartutloven om alderspension, her fastsatte man så samtidig aldersgrænsen for alderspension, som man fra år 2021 ville hæve til 67 år, fordi man hævdede at kvinder og mænd herhjemme efter sigende begynder at leve længere. Nu er det bare sådan at sammenholder man levealderen herhjemme med levealderen i Danmark, så er levealderen herhjemme stadig ganske meget lavere. Der er ellers sundt nok at leve herhjemme. Men set under et er sundheden herhjemme stadig ikke så høj som i Danmark. En af årsagerne hertil er at der er en masse andre problemer vi skal overvundet: Ulykker, alkohol, euforiserende stoffer, cigaretrykning, omsorgssvigt, stress, dårlige forhold på arbejdspladsen, dårlige boligforhold, ringe levevilkår m.m.

Nuuk 29. september 2020
UKA 2020/15.a
Jens NapätôK, Partii Naleraq

I henhold til de allernyeste info man kan finde, så lever vi gennemsnitligt kortere end danskerne. Herhjemme bliver mænd gennemsnitligt 69,4 år og kvinderne gennemsnitligt 74,9 år. I Danmark bliver mændene gennemsnitligt 76,8 år gamle og kvinderne bliver gennemsnitligt 81,8 år gamle.

Her må vi huske, at vi herhjemme om vinteren som eksempel arbejder i det artistiske område med fangst og fiskeri som man lever af, nogle arbejder på fiskerfabrik, endelig hører tømrerfaget samt arbejdet med byggeri til nogle af de fag der slider flest folk ned. Det er på denne baggrund at vi ikke bare kan følge de danske regler for alderspension, samt de forskellige aldre som man bruger i Danmark. Det er derfor, at vi håber at partierne i Inatsisartut kan samle et flertal til at ændre grænsen for alderspension til at forblive 66 år. Vi mener også, at en ændring af loven som den bliver forelagt på FM2021, sagtens kan bære at medtage denne ændring fra den 1. Januar 2021 med tilbagevirkende kraft.

Tak